

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2025

**Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála**

Oideachas Reiligiúnach

Ardleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do dhaltaí faoi úsáid scéimeanna marcála foilsithe

Níl sé i gceist go mbeidh scéimeanna marcála atá foilsithe ag Coimisiún na Scrúduithe Stáit ina ndoiciméid aonair. Is acmhainn riachtanach iad le haghaidh scrúdaitheoirí a gcuirtear oiliúint orthu maidir le léirmhíniú ceart a fháil ar an scéim agus cur i bhfeidhm ceart na scéime. Is éard atá i gceist leis an oiliúint seo, i measc nithe eile, samplaí d'obair dhaltaí a mharcáil agus na marcanna a bhronntar a phlé, chun cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Ina dhiaidh sin déanann na Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na gceartaitheoirí chun cur i bhfeidhm comhsheasmhach agus cruinn na scéime marcála a chinntiú. Déanann an Príomhscrúdaitheoir maoirseacht ar an bpróiseas seo, le cabhair ó Phríomhscrúdaitheoir Comhairleach de ghnáth. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh maidir le cé acu ar cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa oibre iarrthóra nó nár cuireadh.

Is dréachtchoiciméid iad scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear an scéim i gcrích go dtí go gcuireann ceartaitheoirí i bhfeidhm í ar obair iarrthóirí agus go mbailítear an t-aiseolas ó na ceartaitheoirí go léir agus go ndéantar é a mheas maidir leis an réimse iomlán freagraí ó iarrthóirí, maidir le leibhéal iomlán deacrachta an scrúdaithe agus maidir leis an ngá le comhsheasmhacht a chaomhnú ó thaobh caighdeán de ó bhliain go bliain. Tá an scéim deiridh ar fáil sa doiciméad foilsithe sin, de réir mar a cuireadh i bhfeidhm í ar obair na n-iarrthóirí go léir.

I gcás scéimeanna marcála a chuimsíonn réitigh shamplacha nó freagraí samplacha, is fiú a thabhairt faoi deara nach bhfuil sé i gceist go mbeidh siad uileghabhálach. D'fhéadfadh leaganacha difriúla nó malartacha a bheith inghlactha freisin. Ní mór do scrúdaitheoirí gach freagra a mheas de réir a bhfiúntais, agus moltar dóibh dul i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha i gcás amhrais.

Scéimeanna Marcála sa Todhchaí

Ba chóir go seachnaítear aon tuairimí faoi scéimeanna marcála sa todhchaí más tuairimí bunaithe ar scéimeanna ón am atá thart iad. Cé go bhfuil na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, d'fhéadfadh sé go mbeadh athrú ar na sonraí a bhaineann le marcáil cineál faoi leith ceiste i bhfianaise fheidhm na ceiste sin sa scrúdú trí chéile in aon bhliain ar leith. Tá an fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir in aon bhliain ar leith cinneadh a dhéanamh ar conas is fearr a chinntiú go mbeidh measúnú cóir agus cruinn ar obair iarrthóirí agus chun a chinntiú go mbeidh comhsheasmhacht ann maidir le caighdeán an mheasúnaithe ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh sé go mbeadh athrú ar ghnéithe den struchtúr, mionsonraí agus cur i bhfeidhm na scéime marcála maidir le scrúdú faoi leith ó bhliain amháin go bliain eile gan fógra.

Réamhrá Ginearálta

Tá measúnú an Oideachais Reiligiúnaigh ag Ardleibhéal na hArdteistiméireachta bunaithe ar na haidhmeanna, cuspóirí agus torthaí i ngach roinne de shiollabas an Oideachais Reiligiúnaigh na hArdteistiméireachta foilsithe ag an Roinn Oideachais agus Scileanna i 2003. Nuair a ghrádaítear marc sa scéim mharcála scrúdaithe, bronntar marc ar fhreagra an iarrthóra laistigh de raon ó sármhaith go han-mhaith, maith, réasúnta, lag, an-lag nó gan aon ghrád. In go leor cásanna ní thugtar ach príomhfhrásaí ina bhfuil an t-eolas agus na smaointe a chaithfidh a bheith i bhfreagra an iarrthóra chun na marcanna sannta a thuilleamh. Caithfidh gur úsáideadh focail, nathanna cainte nó frásaí sa chomhthéacs ceart

agus nár tháinig siad salach ar a chéile, agus más léir nár úsáideadh i gceart iad nó gur tháinig siad salach ar a chéile, ní cheart na marcanna a bhronnadh. Níl na tuairiscí, sainmhínithe agus pointí a thugtar sa scéim uileghabhálach agus is féidir glacadh le freagraí malartacha bailí eile. Más rud é go bhfuil tú neamhchinnte faoi bhailíocht freagra mhalartaigh, téigh i gcomhairle le do Scrúdaitheoir Comhairleach.

Scrúdú na hArdteistiméireachta Oideachas Reiligiúnach

Marcáil ar Líne

Nótaí Mínithe don Scrúdú Deiridh

Nóta Mínithe	Cur síos	Ciallaíonn sé
MC ✓	Cód MC ✓ san imeall clé de fhreagarleabhar an iarrthóra.	Fianaise ar na Critéir Mharcála don cheist ar fáil den chéad uair i bhfreagarleabhar an iarrthóra.
MC ^x	Cód MC ^x san imeall clé de fhreagarleabhar an iarrthóra.	Níl fianaise ar bith ar na Critéir Mharcála don cheist ar fáil i bhfreagarleabhar an iarrthóra.
[	Cód [san imeall clé de fhreagarleabhar an iarrthóra.	Tús le freagra dúblach ar cheist ar ar bronnadh marcanna cheana.
]	Cód] san imeall clé de fhreagarleabhar an iarrthóra.	Deireadh le freagra dúblach ar cheist ar ar bronnadh marcanna cheana.
	Cód: líne chorrach chothrománach san imeall clé de fhreagarleabhar an iarrthóra.	Leathanach ar a bhfuil freagra ar cheist feicthe ag an scrúdaitheoir ach tá nótaí mínithe/marcanna don cheist sin breactha síos in áit éigin eile.
	Cód: líne chorrach cheartingearach san imeall clé de fhreagarleabhar an iarrthóra.	Leathanach bán feicthe ag an scrúdaitheoir/ Leathanach feicthe ag an scrúdaitheoir ach níl freagra an iarrthóra ar an gceist le feiceáil ar an leathanach seo.

AONAD A hAON

CAITHFIDH IARRTHÓIRÍ CEANN AMHÁIN DEN DÁ CHEIST SEO A LEANAS A FHREAGAIRT:

ROINN A CUARDACH BRÍ AGUS LUACHANNA

Ceist 1 (a) (i)

(20M)

Tabhair breac-chuntas ar smaoineamh fealsúnach amháin a chuir na Sofaistí chun cinn sa tSean-Ghréig.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith eolas faoi mhachnamh fealsúnach na Sean-Ghréige trí fhaisnéis chruinn a leagan amach ar cheann amháin de smaoineamh fealsúnachta a cuireadh chun tosaigh ag na Sofaistí lena linn.

m.sh.

- An choibhneasacht mhorálta –ní aon chaighdeán uilíoch faoin mhéid atá go maith ó thaobh morálta de srl.
- D’áitigh Protagoras ‘Man is the measure of all things’ mar chreid sé go raibh an méid a bhí go morálta maith ag braith ar dhearcadh an duine aonair nó ar dhearchtaí cultúrtha srl.
- An reitric agus an t-áiteamh – d’áitigh Sofaistí amhail Goirgias go raibh an chumas a chur ina luí ar dhaoine an méid atá ‘ceart’ nó ‘maith’ níos tábhachtaí ná an cuardach ar son aon chaighdeán cuspóireach moráltachta, srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC – smaoineamh fealsúnachta amháin a bhaineann leis na Sofaistí</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fiorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) Leagan amach eolais.</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fiorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fiorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

Ceist 1 (a) (ii)**(20M)**

Déan measúnú ar an tionchar a bhí ag smaoineamh amháin a chuir na Sofaistí chun cinn sa tSean-Ghréig ar fhorbairt na fealsúnachta.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith eolas ar smaoineamh fealsúnachta na Sean-Ghréige trí chothromaíocht a aimsiú idir na deartha éagsúla chun breithiúnas a thabhairt faoin mhéid tionchair a bhí ag smaoineamh amháin na sofaistí ar fhorbairt na fealsúnachta. m.sh.

- An choibhneasacht mhorálta – D’áitigh Protagoras, an Sofaist, go raibh luachanna morálta coibhneasach, ‘Man is the measure of all things’; a d’fhéadfadh tionchar a bheith ar fhealsúna chun féachaint ar dhaoine seachas ar na déithe agus freagraí ar cheisteanna ar bhrí á lorg acu, dearcadh ar a raibh tionchar ar an daonnachas, srl.
- An reitric agus an t-áiteamh – D’áitigh Sofaistí go raibh an cumas a chur ina luí ar dhaoine faoin mhéid atá ‘ceart’ nó ‘maith’ níos tábhachtaí ná fhírinní morálta a aimsiú; rud ar a raibh tionchar ar Shócraitéas a dhiúltaigh an dearcadh sin agus a leag béim ar an gceistiú criticiúil thar an reitric mar bhealach i dtreo eolas atá dílis srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaigh freagraí tuairisciúla.

Má thugann an t-iarrthóir cuntas cruinn faoi smaoineamh a cuireadh ar aghaidh ag na Sofaistí gan ach tagairt intuigthe ar fhorbairt na fealsúnachta, tabhair marc don bhfiúntas - Uasmhéid 10 marc.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC – an ról a bhí ag smaoineamh fealsúnachta amháin a bhaineann leis na Sofaistí ar fhorbairt na fealsúnachta.</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) chun breithiúnas bunaithe ar eolas a dhéanamh</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

Ceist 1 (b)**(40M)**

● An Chríostaíocht ● Ioslam ● An Giúdachas

Scrúdaigh conas a d'fhéadfadh an tuiscint ar Dhia i gceann amháin de na reiligiúin thuas tionchar a imirt ar chreideamh duine faoi chuspóir a b(h)eatha i saol an lae inniu.

Critéir Mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith eolas ar choincheapa Dé ag féachaint go mion ar an mbealach a d'fhéadfadh tionchar a bheith ag an tuiscint ar Dhia i gcreideamh aondiach a liostaíodh sa cheist ar dhearcadh duine maidir lena sprioc agus a c(h)uspóir sa saol. m.sh.

- An Chríostaíocht - Ceaptar go bhfuil Dia ceanúil agus pearsanta á léiriú trí ionchollú, shaol, bhás agus aiséirí Íosa, a dtugann slánú; d'fhéadfadh tionchar a bheith ag é sin ar Chríostaithe agus a gcuspóir atá acu ná teachtaireacht Íosa a scaipeadh agus maireachtáil de réir a shampla srl.
- Ioslam – Tá Allah uilechumhachtach, uilefheasach, agus thar eolas an duine; d'fhéadfadh tionchar a bheith ag é sin ar Mhoslamaigh chun a gcuspóir sa saol a thuiscint mar ghéilleadh go hiomlán lena thoil de mar a leagadh amach sa Chórán srl.
- An Giúdachas – Is ionann Dia (YHWH) agus an cruthaitheoir, an crann taca agus deontóir an dlí; d'fhéadfadh daoine Giúdacha a gcuspóir a thuiscint mar mhaireachtáil i gcomhréir le haitheanta Dé srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaigh freagraí tuairisciúla.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC – tionchar coincheap Dé ar bhraistint chuspóra sa saol</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a baineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) - i ngrinnschrúdú</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33-28	27-22	21-16	15-10	9-0

Ceist 2 (a)

(20M x 2)

● An tAgnóiseachas ● An tAindiachas ● An Réaduchtachas

Roghnaigh dhá cheann de na dearcthaí thuas agus mínigh conas a d'fhéadfadh gach ceann de na dearcthaí atá roghnaithe agat dúshlán a thabhairt do chreideamh reiligiúnach duine.

Critéir Mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith eolas ar dhearcthaí nach bhfuil reiligiúnach trí chuntas cruinn a thabhairt ar an gcaoi go bhféadfadh dhá cheann de na dearcthaí nach bhfuil reiligiúnach a liostaíodh sa cheist creideamh reiligiúnach duine a cheistiú.

- Glactar leis san Agnóiseachas nach féidir a fhios a bheith againn má tá Dia nó má tá neach diaga ann. D'fhéadfadh sé sin creideamh reiligiúnach duine a cheistiú trí bhéim a leagan ar an éiginnteacht agus easpa fianaise ar son nó in aghaidh bheithsine Dé srl.
- Maítear san Aindiachas nach bhfuil Dia ann. D'fhéadfadh fadhb an oilc agus an chaoi a d'fhéadfadh Dia ceannúil agus uilechumhachtach ligean don fhulaingt an bonn a bhaint ó chreideamh i nDia dá leithéid srl.
- Glactar leis sa Réaduchtachas chun cur amach iomlán a bheith agat ar rud éigin ní mór duit é a laghdú go dtí na comhpháirteanna is simplí atá ann agus d'fhéadfadh sé sin creideamh reiligiúnach duine a cheistiú trí bheithsine Dé nach féidir a mhíniú trí mhodhanna réaduchtachais a cheistiú srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaigh freagraí tuairisciúla.

Má thugann an t-iarrthóir cuntas crinn ar dhá phointe nach bhfuil reiligiúnach den dearcadh a liostaíodh sa cheist gan ach tagairt intuigthe den chaoi ar fhéidir leis creideamh reiligiúnach duine a cheistiú, tabhair marc dá bhuanna - Uasmhéid 10 marc x2

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC – eolas ar 2 cheann den agnóiseachas, den aindiachas, den réaduchtachas agus an chaoi a d'fhéadfadh creideamh reiligiúnach a cheistiú</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) tugtar cur síos ar chúis</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc x2	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

Ceist 2 (b) (i)**(10M x 2)****Tabhair breac-chuntas ar dhá íomhá de Dhia a ndearna tú staidéar orthu.***Critéir Mharcála agus pointí tagartha*

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint Dé agus tuiscint ar chaidreamh Dé le daoine trí fhaisnéis chruinn a leagan amach faoi dhá íomhá Dé. m.sh.

- Dia mar Aoire – Feictear ar Dhia mar chosainteoir agus mar threoraí do dhaoine srl.
- Léirítear in The Creation of Adam de chuid Michelangelo íomhá Dé mar fhear féasógach le haingil ina thimpeall srl.
- Aon cheann de 99 ainm de chuid Allah srl.
- Aon íomhá fhileata ó Scrioptúir Eabhraise m.sh. Aoire, Carraig, Fuascailteoir srl.
- Aon de na dealbha déithe san Hiondúchas m.sh. Visniú, Síve, Bráma srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise na MC – íomhá Dé</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) leagtar amach faisnéis</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
10 Marc x2	10-8	7	6-5	4	3-2	1-0

Ceist 2 (b) (ii)**(20M)**

Déan comparáid idir na smaointe faoi Dhia atá le feiceáil sa dá íomhá a ndéantar cur síos orthu i bpáirt 2 (b), (i) thuas.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint Dé agus tuiscint ar chaidreamh Dé le daoine trí chuntas cruinn a thabhairt ar chosúlacht agus/nó ar dhifríocht idir na smaointe a léiríodh in dá íomhá Dé.

- Tá Dia mar aoire cosúil leis an íomhá de Dhia mar rí mar chuireann an dá íomhá chun tosaigh go dtugann Dia aire dá dhaoine agus go chosnaíonn Dia a dhaoine; tá an íomhá de Dhia mar aoire níos bunúsaí ná Dia mar Rí, srl.
- Léirítear in The Creation of Adam de chuid Michelangelo Dia i gcruth daonna, is íomhá níos nithiúla é ná íomhá Dé mar Sholas; léiríonn Dia ag leagan a lámh ar lámh Adam ceanglas ach tá Dia mar sholas níos teibí agus níos tarchéimnithí srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaiigh freagraí tuairisciúla.

Má thugann an t-iarrthóir cuntas cruinn ar na smaointe léirithe in dá íomhá éagsúil Dé gan ach tagairt intuigthe do chosúlacht agus/nó do dhifríocht idir na smaointe a léirítear, tabhair mar dá bhuanna - Uasmhéid 10 marc.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC – smaoinemh (smaointe) maidir le Dia léirithe in dá íomhá Dé</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) aithnítear cosúlacht agus/ nó difríocht</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

AONAD a DÓ

Ní mór d'iarrthóirí dhá cheann ar bith de chodanna: (a), (b), (c) as **dhá** cheann de na trí roinn seo a leanas a fhreagairt.

ROINN B AN CHRÍOSTAÍOCHT: BUNÚS AGUS CUR IN IÚL COMHAIMSEARHA (80 MARC)

Freagair dhá cheann ar bith de chodanna: (a), (b), (c).

Ceist B (a)

(20M x 2)

Mínigh an tuiscint nua ar Íosa a forbraíodh i measc a dheisceabal de bharr gach ceann díobh seo a leanas:

● Bás Íosa

● Aiséirí Íosa

Critéir Mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar bhás agus aiséirí Íosa trí chuntas cruinn a thabhairt ar na cúiseanna a d'athraigh bás agus aiséirí Íosa tuiscint na ndeisceabal ó bhonn ar cé hé Íosa m.sh.

- Bás Íosa – Bhí ionadh ar na deisceabail ar an gcéad dul síos agus bhíodar in umar i ndiaidh chéasadh Chríost ach ansin thuig leo bás Íosa mar chomhlíonadh tairngreachtaí meisiasacha (m.sh. giolla faoi fhulaingt Íseáia) agus mar acht leorghnímh as peacaí an chine daonna srl.
- Aiséirí Íosa – a athraíodh ó bhonn tuiscint na ndeisceabal ar Íosa lena dhearbhaíodh é mar Mhac Dé agus an Meisias. Deimhníodh a theagasc agus léiríodh Ríocht Dé mar spioradálta agus síoraí; chonaic siad a gcuspóir chun a leanúint ar aghaidh lena mhisean agus tháinig teidil amhail 'Mac Dé' agus 'An Slánaitheoir' chun cinn srl.
- Srl .

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> – an chaoi a raibh tionchar ag eispéireas bhás agus aiséirí Íosa ar an tuiscint a bhí ag na deisceabail ar Íosa.	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) tugtar cur síos ar chúis</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc x2	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

Ceist B (b)**(20M x 2)**

Pléigh iontaofacht na bpríomhphointí fianaise ar Íosa Nazórach a chuir dhá cheann ar bith de na foinsí seo a leanas chun tosaigh:

●Josephus ●Plinias Óg ●Naomh Pól ●Tacatas

Critéir Mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaithe eolas ar fhianaise i leith Íosa trí iniúchadh a dhéanamh ar an bhfianaise agus trí theacht ar chonclúidí cruinne maidir leis an méid gur féidir braith ar dhá fhoinsé fianaise do Íosa Nazórach.

- Josephus – staraí Giúdach ag obair do na Rómánaigh a thagraíonn d’Íosa mar fhear críonna, déantóir oibreacha iontacha a céasadh faoi Phíoláit agus gur lean a lucht leanúna ar aghaidh i ndiaidh a bháis; meastar gur féidir braith ar Josephus toisc nach ball de lucht leanúna Íosa é.
- Plinias Óg – Ina litir chuig Impire Tráian, scríobhann Plinias faoi luath-Chríostaithe ag tabhairt adhradh d’Íosa mar Dhia. Cé nár thug sé sonraí faoi shaol Íosa, leagann sé béim ar thábhacht Íosa, meastar gur féidir braith mar fhoinsé stairiúil nach bhfuil Críostaí srl.
- Naomh Pól – leag sé béim ar bhás agus ar aiséirí Íosa mar lárnach don chreideamh Críostaí agus d’éiligh sé gur chas sé ar Íosa a aiséiríodh; ní raibh aithne ag Pól ar an Íosa stairiúil agus scríobhann sé ó dhearcadh bunaithe ar chreideamh srl.
- Tacatas – staraí Rómhánach a rinne tagairt do ‘Christus’ á chur chun báis faoi Thibir agus cuireann sé an milleán ar Chríostaithe as tine mór na Róimhe; cuireann a dhearcadh diúltach maidir le Críostaithe le hiontaofacht a scríbhinní a dhearbhaíonn saol agus bás stairiúil Íosa srl.

Nóta: Ceadaiigh freagraí tuairisciúla.

Má thugann an t-iarrthóir cuntas cruinn ar an bhfianaise i dtaca le hÍosa a léiríodh san dá fhoinsé a liostaíodh gan ach tagairt intuigthe do mheasúnú ar a n-iontaofacht, tabhair mar dá bhuanna - Uasmhéid 10 marc x 2.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC –</i> Bunphointí fianaise ó dhá fhoinsé le haghaidh Íosa Nazóraigh	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) i ngrinnscrúdú ar agus teacht ar chonclúidí cruinne</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc x2	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

Déan cur síos ar conas a imríodh tionchar ar mhodh maireachtála na mball de cheann amháin de na luathphobail Chríostaí atá liostaithe thíos mar gheall ar theagasc Íosa go bhfuil gach duine ar comhchéim agus go bhfuil fáilte rompu ar fad i Ríocht Dé:

●An Choraint

●Filipe

●Teasaloinicé

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar na pobail luath-Chríostaí trí chuntas cruinn a thabhairt ar an gcaoi a raibh tionchar ag teagasc Íosa faoi ríocht Dé go raibh gach duine ar comhchéim agus go raibh fáilte roimh chách ar mhodh maireachtála ceann amháin de na pobail luath-Chríostaí a liostaíodh sa cheist.

- An Choraint – bhí tionchar ag teagasc Íosa ar an bpobal, ar a leagadh béim ag Pól, chun obair le bheith níos aontaithe agus measúla do gach ball mar bhí deighilt sa phobail bunaithe ar shaibhreas agus ar stádas srl.
- Filipe – bhí tionchar ag teagasc Íosa ar an bpobal seo, go raibh gach duine ar comhchéim agus go raibh fáilte roimh gach duine, trí dhaoine amhail Lydia, séiléir saibhir, a chur san áireamh lena léirítear uileghabhálacht Íosa srl.
- Teasaloinicé – tugadh spreagadh dóibh obair a dhéanamh ar mhaithe leis an bpobal iomlán in aghaidh géarleanúna ó theagasc Íosa maidir le comhionannas agus aontacht srl.

Nóta: Ceadaiigh freagraí tuairisciúla.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC - an chaoi a raibh tionchar ag an teagasc go raibh fáilte roimh gach duine agus go raibh gach duine ar comhchéim ar an bpobal Críostaí sa Choraint, i bhFilipe nó i dTeasaloinicé</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a baineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) Tugtar cuntas cruinn</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33-28	27-22	21-16	15-10	9-0

Freagair dhá chuid ar bith de: (a), (b), (c).

Ceist C (a)

(40M)

Rianaigh sampla de conas a d'fhorbair dialóg idirchreidmheach idir baill de dhá cheann de na reiligiúin seo a leanas:

● An Búdachas ● An Chríostaíocht ● An Hiondúchas ● Ioslam ● An

Giúdachas

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith léamh ar thábhacht dialóige idirchreidmheach trí fhorbairt sampla amháin den dialóg idirchreidmheach idir dhá bhall de dhá cheann de na creidimh a liostaíodh sa cheist a rianú. m.sh.

- An Búdachas agus an Chríostaíocht – d'fhorbair dialóg de réir mar a tháinig misinéirí Chríostaí i dteagmháil le teagaisc Bhúdachais san Áis; chothaíodh an chomhthuiscint trí imeachtaí san 20ú chéad amhail parlaimint na reiligiún domhanda srl.
- An Hiondúchas agus Ioslam – forbraíodh san India le linn ré na Mógal, chuir daoine amhail Akbar dialóg agus cóimheas chun cinn lena gcruthaíodh fóraim le haghaidh dialóige Hiondúch-Moslamach srl.
- An Chríostaíocht agus an Giúdachas – aithníodh i ndoiciméad Nostra Aetate na Vatacáine II na Giúdaigh mar 'bhráithre', a dheimhníonn an Conradh leanúnach le Dia srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaiigh freagraí tuairisciúla.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> –forbairt dialóige idirchreidmheach idir dhá cheann de na creidimh a liostaíodh sa cheist.	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> An fhorbairt a rianú	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33-28	27-22	21-16	15-10	9-0

Ceist C (b)**(20M x 2)**

Déan cur síos ar na searmanais reiligiúnacha a úsáidtear in dhá cheann de na reiligiúin seo a leanas chun tréimhse thábhachtach ina scéalta bunaidh a chomóradh:

- An Búdachas ● An Chríostaíocht ● An Hiondúchas ● Ioslam ● An

Giúdachas*Critéir mharcála agus pointí tagartha*

Léireofar i bhfreagra sármhaith eolas ar fhéilte reiligiúnacha trí chuntas cruinn a thabhairt ar an gcaoi a chuireann baill de dhá chreideamh domhanda a liostaíodh sa cheist imeacht óna scéal bunaidh i gcuimhne agus onóir a thabhairt di.

m.sh.

- An Búdachas – déantar Wesak, breith agus léargas an Bhúda a cheiliúradh trí dhealbh nó fíor de Bhúda a fholcadh srl.
- An Chríostaíocht - ceiliúránn Críostaithe breith Íosa ag am Nollag trí fhreastal ar sheirbhís reiligiúnach áit a déantar aithris ar scéal na Nollag agus cuirtear fíor leanbh Íosa sa mhainséar srl.
- An Hiondúchas - Baineann Holi le Krishna agus caitear uisce daite ar dhaoine, tugtar cuairt ar an dteampall áit a maisítear dealbh Krishna, agus bíonn tráidirí de choinnle ar lasadh, boinn agus ofrála bia srl.
- Ioslam – ceiliúrtar creideamh Ibrahim ar Eid-al-Adha nuair a bhí sé sásta Ísmeáíl a íobairt. Bíonn sé ar siúl ag deireadh Hajj agus déantar paidreacha ar leith, bia agus tabhartais do charthanas srl.
- An Giúdachas – ceiliúrtar Cáisc na nGiúdach trí scéal Eacsadas a athinsint le linn béile suntasaigh nuair a bhíonn baint ag bianna siombalacha le príomhghnéithe scéal Eacsadas srl.

Nóta: Ceadaigh freagraí tuairisciúla.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC –</i> Searmanais reiligiúnacha ó dhá chreideamh domhanda a ceiliúránn príomhthráth óna scéalta bunaidh	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Tugtar cuntas cruinn	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Mharc x 2	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

Ceist C (c)**(20mx2)**

Déan comparáid idir an tslí a ndéantar pobal de chreidimh a struchtúru in dhá cheann de na reiligiúin seo a leanas:

● An Búdachas ● An Chríostaíocht ● An Hiondúchas ● Ioslam ● An Giúdachas

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármaith eolas ar chreidimh an domhain trí chuntas cruinn a thabhairt ar na cosúlachtaí agus/nó na difríochtaí atá ann sa chaoi go bhfuil pobal na mball in dá cheann de na creidimh dhomhanda a liostaíodh sa cheist socraithe agus eagraithe. m.sh.

- An Búdachas agus Ioslam – níl údarás lárnach ag ceann acu; tá pobail mhainistreacha agus craobhacha diaga (m.sh. Theravada, Mahayana) sa Bhúdachas agus in Ioslam, in ainneoin scoilteanna amhail na Sunnaigh, na Siaigh, na Súfaigh, na Umma, tá pobal domhanda de chreidimh, is coincheap aontaitheach é srl.
- An Chríostaíocht agus an Giúdachas – Tá struchtúr ceannaireachta cliarlathach sa Chríostaíocht, sa Chaitliceachas ach go háirithe, ach bíonn an Giúdachas ag brath ar raibithe chun an dlí a léirmhíniú mar níl aon duine lárnach rialaithe amhail an pápa srl.
- An Hiondúchas agus an Chríostaíocht – múnlaíonn córas sainaicmí an Hiondúchais dualgais an duine aonair (Darma) agus cleachtaí deabhóideacha ach sa Chríostaíocht leagtar béim go ginearálta ar na dualgais spioradálta chéanna do gach duine ach bíonn róil amhail an tsagartacht ann i roinnt sainchreideamh srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaiigh freagraí tuairisciúla.

Má thugann an t-iarrthóir cuntas cruinn ar gcaoi go mbíonn pobal na mball in dá cheann de na creidimh dhomhanda a liostaíodh sa cheist socraithe agus eagraithe gan ach tagairt intuigthe do chosúlachtaí agus/nó do dhifríochtaí atá ann eatarthu, tabhair marc dá bhuanna - Uasmhéid 10 marc x 2.

Cuir Cód MC ✓x2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC –struchtúir agus eagraíocht dhá chreideamh domhanda</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a baineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) Aithnítear cosúlachtaí agus/nó difríochtaí</i>	Sármaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc x2	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

Freagair dhá cheann ar bith de na páirteanna (a), (b), (c).

Ceist D (a)

(40M)

Mínigh conas is féidir cothromaíocht idir luachanna pearsanta agus pobail a fheiceáil i sampla amháin de chód saolta morálta a ndearna tú staidéar air.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar thábhacht luachanna pearsanta agus pobail trí chúiseanna thabhairt ar an gcaoi a dhéantar luachanna pearsanta a mheas in aghaidh luachanna a chuireann tairbhe gach duine sa pobal chun cinn mar shampla de chód morálta tuata.

- Dearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine Déantar cearta pearsanta a chothromú m.sh. saoire cainte, saoire creidimh le luachanna comhroinnte amhail dualgais don phobal ar mhaithe le leas ginearálta gach duine srl.
- Bunreacht na Stát Aontaithe: cosnaítear saoirsí pearsanta m.sh. saoire creidimh agus déantar rialú comhroinnte a chinntiú amhail comhionannas faoi dhlí dhaoine ó gach creideamh srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaiigh freagraí tuairisciúla.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC –an chothromaíocht idir luachanna pearsanta agus luachanna pobail i gcód morálta tuata amháin</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) - Tugtar cúis chruinn a mhíníonn</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33-28	27-22	21-16	15-10	9-0

Ceist D (b)**(20M x 2)**

- Eitic Dhualéolaíochta ● An Héadónachas ● Peirspictíochtaí Nua-aimseartha ar an Dlí Nádúrtha
- An Gaol Cóir ● An Eitic Theileolaíoch ● An Fóntachas ● Eitic Suáilcí

Tabhair breac-chuntas ar an gcur chuige maidir le cinneadh a dhéanamh faoi cad atá ceart agus cad atá mícheart a chuirtear chun tosaigh in dhá cheann de na teoiricí morálta thuas.

Critéir Mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar theoiricí morálta trí fhaisnéis chruinn a leagan amach ar an gcaoi lena gceistítear céard atá ceart agus céard atá mícheart in dá cheann de na teoiricí morálta a liostaíodh sa cheist.

- Déantar cinneadh a shocrú le heitici dhualéolaíochta tríd an méid atá ceart agus mícheart le ceist a mheas trí dhíriú ar dhualgaís mhorálta na daoine aonair lena mbaineann an cinneadh srl.
- I gcur chuige an Héadónachais i dtaobh cinnteoireachta morálta cuirtear pléisiúr agus seachaint an phian chun tosaigh srl.
- I bpeirspictíochtaí nua-aimseartha ar an Dlí Nádúrtha moltar gur féidir le duine caighdeán oibiachtúla mhorálta ó nádúr an chine daonna agus ó nádúr an domhain, agus iad ag iarraidh teacht ar céard atá ceart agus mícheart srl.
- I dteoiric mhorálta an Ghaoil Chóir ceaptar gur chóir do dhaoine atá ag cinneadh céard atá ceart agus mícheart nach mór dóibh teacht ar céard a choimeádann an caidreamh ceart idir dhaoine srl.
- Leagtar béim sna hEitici Teileolaíocha ar na torthaí mar thoisc thábhachtach i gcinneadh faoi ghníomh ceart agus mícheart i gcás srl.
- Sa bhFóntachas díreítear ar chinneadh a dhéanamh ar an méid a tugtar an mó áthas don líon daoine is mó srl.
- Faoi eitici suáilcí spreagtar do dhuine cinneadh morálta a dhéanamh tríd an gníomh a cabhróidh leis an duine suáilce ar leith a fhorbairt a mheas srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC –</i> An cur chuige chun cinnteoireacht a dhéanamh faoi céard atá ceart agus mícheart in dá theoiric mhorálta	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) –</i> Leagtar amach faisnéis chruinn	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc x2	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

Ceist D (c)

(40M)

Déan comparáid idir an tuiscint ar chliseadh morálta i sainchreideamh Críostaí amháin agus an tuiscint atá air i gceann amháin de na reiligiúin seo a leanas:

● An Búdachas ● An Hiondúchas ● Ioslam ● An Giúdachas

Critéir Mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar chliseadh morálta trí chuntas cruinn a thabhairt ar chosúlacht agus/nó ar dhifríocht sa tuiscint ar chliseadh morálta i gceann amháin de na creidim a liostaíodh agus an chaoi a thuigtear é i sainchreideamh Críostaí amháin.

- San Giúdachas agus an Eaglais Chaitliceach feictear ar chliseadh morálta mar pheaca, imeacht ó thoil Dé lena teastaíonn aithreachas; ach san Eaglais Chaitliceach leagtar béim ar fhaoistin agus ar bhreithiúnas aithrí, fad a leagtar béim sa Ghiúdachas ar chúiteamh agus ar urnaí.
- Sa Bhúdachas agus sa Phrotastúnachas feictear ar chliseadh morálta mar bhac ar fhorbairt spioradálta. Glactar leis sa Bhúdachas mar karma gan scil, bunaithe san aineolas agus sa cheangal, a chuireann isteach ar an athbhreith. Sa Phrotastúnachas leagtar béim ar an aithreachas agus creideamh in Íosa le haghaidh maithiúnais.
- San Hiondúchas agus san Eaglais Cheartchreidmheach breathnaítear ar chliseadh morálta mar bhac ar shlánú srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaiigh freagraí tuairisciúla.

Má thugann an t-iarrthóir cuntas cruinn ar thuiscint cliste morálta i sainchreideamh Críostaí amháin agus i gceann amháin de na reiligiúin a liostaíodh sa cheist gan ach tagairt intuigthe do chosúlacht agus/nó do dhifríocht eatarthu, tabhair marc dá bhuanna - Uasmhéid 21 marc.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC – an chaoi a thuigtear an cliseadh morálta i gcreideamh domhanda amháin a liostaíodh agus i sainchreideamh Críostaí amháin</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) Aithnítear cosúlachtaí agus/nó difríochtaí</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33-28	27-22	21-16	15-10	9-0

AONAD A TRÍ

Ní mór d'iarrthóirí dhá cheann ar bith de chodanna: (a), (b), (c) ó **cheann amháin** de na ceithre roinn seo a leanas a fhreagairt.

Roinn F Saincheisteanna Córa agus Síochána

(80 Marc)

Freagair dhá chuid ar bith de a) ,b) nó c)

Ceist F (a)

(40M)

Déan cur síos ar conas a d'fhéadfadh an tuiscint ar an maoirseacht i dtéacsanna chruthú an domhain i nGeineasas tionchar a imirt ar an bhfreagairt a bheadh ag duine creidmheach ar ghéarchéim timpeallachta i ndomhan an lae inniu.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar théacsanna Gheineasas faoi chruthú an domhain trí chuntas cruinn a thabhairt ar an tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag tuiscint daoine mar chúramóirí ar chruthú an domhain sna téacsanna Gheineasas ar fhreagra ar an ngéarchéim chomhshaoil atá ann inniu, m.sh.

- I dtéacsanna chruthú an domhain de chuid Gheineasas leagtar béim ar mhaoirseacht trí dhaoine a léiriú mar chúramóirí chruthú Dé (Geineasas 1:26-28, 2:15) a d'fhéadfadh tionchar a bheith aige sin ar dhaoine aonair inniu chun tabhairt faoi ghníomhartha amhail astaíochtaí carbóin a laghdú srl.
- D'fhéadfadh tionchar a bheith ag Geineasas ar dhaoine inniu chun seasamh chun truailliú sa domhan a laghdú mar i nGeineasas 1:31 déantar cur síos ar chruthú an domhain mar 'an-mhaith' agus mar sin d'fhéadfadh daoine an truailliú a bheith ina thruailliú obair Dhé srl.
- Leagtar amach i dtéacs Gheineasas an mhaoirseacht mar ghlaó chun cónaí as lámha a chéile leis an domhan a d'fhéadfadh tionchar a bheith ar dhuine chun dul i mbun gnímh chun an domhan a chosaint agus chun a chinntiú go bhfuil sé sábháilte do ghlúnta amach anseo srl.
- Srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC –</i> tuiscint ag an maoirseacht ar fhreagra ar an ngéarchéim chomhshaoil	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) -</i> Tugtar cuntas cruinn	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33-28	27-22	21-16	15-10	9-0

Ceist F (b) (i)**(20M)**

Tabhair breac-chuntas ar cheann amháin de na cuir chuige thíos i leith na córa.

- An chóir mar chothrom na Féinne •An chóir mar sheasamh ar son cearta daonna

Critéir Mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaithe tuiscint ar cheartas trí fhaisnéis chruinn a leagan amach ar cibé acu ceartas a thuiscint mar cothrom na Féinne nó ceartas a thuiscint mar sheasamh ar son cearta daonna, m.sh.

- Áirítear i gceartas mar chothrom na Féinne caitheamh le daoine go cothrom. Tá sé bunaithe ar an tuiscint go bhfuil riachtanais agus mothúcháin ag gach duine srl.
- Áirítear i gceartas mar sheasamh ar son cearta daonna agus cearta bunúsacha a thabhairt do dhaoine toisc gur daoine iad seachas bunaithe ar aon chritéir eile. Leagtar amach i nDearbhú Chearta an Duine na Náisiún Aontaithe na cearta atá ag gach duine srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC –</i> Tuiscint ar cheartas mar chothrom na Féinne nó mar sheasamh do chearta daonna	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a baineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) –</i> Leagtar amach faisnéis chruinn	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

Ceist F (b) (ii)

(20M)

Roghnaigh an chóir mar chothrom na Féinne nó an chóir mar sheasamh ar son cearta daonna agus mínigh láidreacht agus laige a bheadh ag an gcur chuige sin i leith freagairt do cheann amháin díobh seo a leanas:

- Leatrom in Éirinn
- An bhochtaineacht in Éirinn
- Ocras Domhanda:

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar cheartas agus ar anailís shóisialta trí chuntas cruinn a thabhairt ar chúis go mbíonn láidreacht agus laige ag tuiscint amháin ar cheartas nuair a úsáidtear í mar fhreagra ar cheann amháin de na fadhbanna seo a leanas: an t-idirdhealú in Éirinn, an bhochtaineacht in Éirinn, ocras domhanda, m.sh.

- An tIdirdhealú in Éirinn – tá claonadh córasach fós ann trí dheiseanna poist teoranta agus claontacht shóisialta leanúnach; is ionann láidreacht tuiscint chothrom na Féinne ná go bhféadfadh daoine easpa neamhchlaontachta a fheiceáil; is ionann laige ná go bhféadfadh daoine béim a leagan ar an duine aonair ach is é an pobail/an tsochaí is thíos leis srl.
- An Bhochtaineacht in Éirinn –chuir costais mhaireachtála arda agus an ghéarchéim thithíochta go mór leis an mbochtaineacht; is ionann láidreacht an cheartais mar chearta daonna ná go bhféadfadh daoine a fheiceáil go gcuireann an bhochtaineacht cosc ar dhaoine a dteidlíochtaí a fháil; is ionann laige ná go bhféadfadh béim ar leagan ar chearta agus tugtar neamhaird ar fhreagrachtaí srl.
- Ocras Domhanda –Dáileadh acmhainní neamhchothrom agus éagothromaíochtaí sa trádáil dhomhanda a chuireann srian ar rochtain ar bhia sa domhan atá inniu ann; is ionann láidreacht chothrom na Féinne agus a tuiscint go mbíonn daoine ag tnúth go mbíonn na deiseanna céanna ag gach duine; is ionann laige chur chuige chothrom na Féinne ná go bhféadfadh nach mbíonn an freagra bunaithe ar riachtanais aonair a bhíonn ag daoine, srl.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

F	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> Láidreacht agus laige má thugtar faoi cheartas mar chothrom na féinne nó mar sheasamh do chearta daonna nuair atáthar ag dul i ngleic le ceann amháin de na fadhbanna seo a leanas: Leithcheal in Éirinn, An Bhochtaineacht in Éirinn, Ocras Domhanda.	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Tugtar cúis chruinn faoin bhfáth	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
10 Marc x2	10-8	7	6-5	4	3-2	1-0

Ceist F (c)**(40M)**

Scrúdaigh conas a d'fhéadfadh ceann amháin de na thuiscintí thíos ar an gcóir tionchar a imirt ar dhaoine creidmheacha chun aghaidh a thabhairt ar shaincheist éagóra i ndomhan an lae inniu:

- **Conair Ochtfhille an Bhúdachais** • **Ceithre Varna an Hiondúchais** • **Zakat Ioslaim**

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar fhíseanna ceartais agus síochána i mórchreidimh dhomhanda trí ghrinnschrúdú a dhéanamh ar an mbealach go bhféadfadh tionchar a bheith ag ceann amháin de na físeanna ceartais a liostáladh a oibriú ar bhaill chun dul i ngleic le fadhb éigeartais i saol na ndaoine inniu, m.sh.

- I gConair Ochtfhille an Bhúdachais – spreagtar maireachtáil eiticiúil, an chomhbhá agus an t-aireachas a d'fhéadfadh tionchar a bheith acu ar bhaill chun dul i ngleic le fulaingt daoine srl.
- Ceithre Varna an Hiondúchais – leagtar béim ar dhualgas (Darma) laistigh den tsochaí a d'fhéadfadh tionchar a bheith aige sin ar bhaill chun dul i mbun oibre chun tabhairt faoi fadhb comhionannais daoine srl.
- Zakat Ioslaim – caithfear saibhreas a chomhroinnt leis na boicht a d'fhéadfadh tionchar a bheith aige sin ar bhaill chun dul i ngleic le fadhb na bochtaineachta trí charthanas agus trí dhlúthpháirtíocht srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC tuiscint reiligiúnach ar cheartas a liostaíodh sa cheist ag a bhfuil tionchar ar fhreagra ar éigeartas</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) i ngrinnschrúdú ar</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33- 28	27-22	21-16	15-10	9-0

ROINN G ADHRADH, URNAÍ AGUS DEASGHNÁTH

Freagair dhá chuid ar bith de: a) ,b) nó c)

Ceist G (a)

(40 M)

Déan comparáid idir cad is brí le ‘sacraimint’ in dhá shainchreideamh Chríostaí éagsúla a ndearna tú staidéar orthu.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar shacraimint trí fhaisnéis chruinn a leagan amach ar chosúlacht agus/nó ar dhifríocht faoin gcaoi a thuigtear sacraimint in dá shainchreideamh Chríostaí difriúla. m.sh.

- Cosúlacht – Sa Chaitliceachas agus roinnt traidisiúin Protastúnacha glactar leis na sacraimintí mar chleachtaí tábhachtacha a cuireadh ar bun ag Críost, trí chomharthaí a úsáid chun na fírinne spioradálta a léiriú agus chun creideamh a neartú srl.
- Difríocht – Sa Chaitliceachas glactar leis na sacraimintí mar chomharthaí infheicthe de ghrásta Dé agus tá siad riachtanach don slánú, m.sh. An Eocairist agus an Baisteadh, atá difriúil ó roinnt traidisiúin Protastúnach lena nglactar le sacraimint mar ghníomhartha creidimh siombalacha lena ndírítear ar ghrásta a chur i gcuimhne seachas é a bhronnadh srl.
- Cosúlacht agus Difríocht – Tá dhá shacraimint ag Anglacánaigh (An Baisteadh agus an Eocairist), ach tá cúig cheiliúradh ‘sacraimintíúla’ acu srl. ach tá seacht sacraimint ag an Eaglais Cheartchreidmheach, srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC An chaoi a thuigtear an tsacraimint in dá shainchreideamh Chríostaí</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scileann chun faisnéis ar chosúlachtaí agus/nó ar dhifríochtaí a leagan amach go cruinn</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33- 28	27-22	21-16	15-10	9-0

Ceist G (b)**(40M)**

Déan cur síos ar dhá shlí a bhféadfadh eispéireas an uamhain tionchar a imirt ar an tslí a nglacann daoine páirt san adhradh.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar adhradh agus an t-eispéireas uamhain trí chuntas cruinn a thabhairt agus trí theacht ar chonclúidí cruinne maidir le dhá bhealach go bhféadfadh tionchar a bheith ag eispéireas ionaidh, iontais nó ceangail le rud éigin thar theorainn ár dtuiscint ar an gcaoi a nglacann daoine páirt in acht adhartha, m.sh.

- D'fhéadfadh aireachas an Bhúdachais duine a threorú chun braistint uamhain a bheith acu ón eispéireas de shíocháin agus d'aireachas inmheánach doimhne, chuige sin d'fhéadfadh an t-eispéireas uamhain urraim spioradálta níos doimhne a spreagadh srl.
- D'fhéadfadh braistint uamhain treorú chuig agus/nó teacht ó dhiagacht na rannpháirtithe m.sh. fócas na hEocairiste Críostaí ar íobairt agus láithreachta Chríost, srl.
- Sa liotúirge Ceartchreidmheach is féidir le húsáid túise, chantaireachta agus íocónagrafaíochta uamhain a mhúscailt a mheallann rannpháirtithe chun adhartha srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

G (b)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> faoi na chaoi a d'fhéadfadh tionchar a bheith ag eispéireas uamhain ar rannpháirtíocht in adhradh	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> chun faisnéis chruinn a leagan amach	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Mharc x 2	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

Tabhair breac-chuntas ar na príomhthréithe de thraidisiún mistiúil atá le fáil i gceann amháin de na reiligiúin seo a leanas:

● An Búdachas ● An Chríostaíocht ● An Hiondúchas ● Ioslam ● An Giúdachas

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaithe eolas ar thraidisiúin mhistiúla trí fhaisnéis chruinn a leagan amach ar dhá ghné nó níos mó de thraidisiún eispéiris spioradálta dhíriúil agus aontachta le diaga, i mórchreideamh domhanda.

- D'aithin William James na tréithe misteachais seo a leanas mar: diamhair, intleachtúil, fulangach, rithimeach, srl.
- Is traidisiún amháin é sa mhisteachas Críostaí ná nach mbíonn eispéireas na haontachta le Dia príobháideach ach ní mór é a léiriú leis an mbochtaineacht agus le seirbhís do dhaoine eile srl.
- Rumi (Ioslam) – a chur le traidisiún an mhisteachais in Ioslam; ina fhilíocht agus ina fhealsúnacht leag sé béim ar athrú ó bhonn inmheánach, tábhacht eispéiris dhíriúil leis na diaga agus coincheap an ghrá mar chonair go léargas spioradálta srl.
- Is foirm mhisteachais í Cabála atá sa Ghiúdachas. Go traidisiúnta bíonn sé bunaithe sa Tórá, bíonn cleachtaí spioradálta agus léamha srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> 2 ghné de thraidisiún misteachais amháin	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Eolas cruinn a leagan amach	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33- 28	27-22	21-16	15-10	9-0

Freagair dhá chuid ar bith de (a), (b), (c)

Ceist I (a)

(40M)

● Fianaise Seandálaíochta na hÉireann

● Miotais agus Ságaí na hÉireann

Bain úsáid as sampla ó cheann amháin díobh sin thuas, agus rianaigh conas a léirítear ann fianaise ar chreideamh reiligiúnach réamh-Chríostaí in Éirinn ársa.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar Éire réamh-Chríostaí tríd an gcaoi a dtaispeánann sampla ó cibé acu fianaise seandálaíochta na hÉireann nó miotaseolaíocht agus ságaí na hÉireann creideamh reiligiúnach na ndaoine in Éirinn réamh-Chríostaí a rianú, m.sh.

- Fianaise seandálaíochta na hÉireann – Sí an Bhrú, déantar na seomraí adhlactha a shoilsiú ar ghrianstad an gheimhridh a léiríonn adhradh na gréine agus creideamh sa saol eile srl.
- Miotaseolaíocht agus ságaí na hÉireann - insítear dúinn i gCath Maighe Tuireadh go raibh creideamh ag na Ceiltigh i ndéithe fireanna agus bainearna agus go raibh siad ildiaich, sa scéal tá Mór-Ríoghan Bandia Cogáí, Daghdha Dia na torthúlachta srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC –</i> fianaise de chreideamh reiligiúnach in Éirinn roimh theacht na Críostaíochta	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> déantar fianaise a rianú go cruinn	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33- 28	27-22	21-16	15-10	9-0

Tabhair breac-chuntas ar dhá ghné ar leith a bhí mar chuid de ‘Chríostaíocht na hÉireann’ sa ré díreach i ndiaidh Phádraig Naofa.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar an gCríostaíocht in Éirinn trí fhaisnéis chruinn a leagan amach ar dhá thréith a bhí uathúil do ‘Chríostaíocht na hÉireann’ san am díreach i ndiaidh Naomh Pádraig, m.sh.

Pointí féideartha:

- An Spioradáltacht Cheilteach – leagadh béim ar nádúr, ar fhilíocht agus ar fhéilire liotúirgeach uathúil, cleachtaí Críostaí a chumasc le traidisiúin réamh-Chríostaí srl.
- An Manachas – Bhí Críostaíocht an hÉireann dírithe go mór ar mhainistreacha, a bhí ina mol spioradálta, oideachasúil agus cultúrtha. Neamhchosúil leis an tsamhail dheoiseach Rómánach in áiteanna eile san Eoraip srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaiigh freagraí tuairisciúla.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC dhá ghné de Chríostaíocht na hÉireann i ndiaidh Naomh Pádraig</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) - leagtar amach faisnéis chruinn</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc x2	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

Déan comparáid idir dhá ghné den chleachtas reiligiúnach in Éirinn an lae inniu agus na gnéithe den chleachtas reiligiúnach atá le fáil i dtír Eorpach eile.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar chreideamh in Éirinn trí chuntas cruinn a thabhairt ar chosúlacht agus/nó ar dhifríocht idir dhá shaintréith de chleachtadh reiligiúnach in Éirinn agus faoin gcaoi a chleachtann daoine reiligiún san Eoraip na laethanta seo, m.sh.

- Cosúlachtaí – Is féidir meath ar thinreamh aifrinne a fheiceáil in Éirinn le níos lú daoine ag freastal ar sheirbhísí reiligiúnacha go rialta mar an gcéanna le cuid mhór den Eoraip, áit a bhfuil an dí-eaglaisiú ag méadú srl; tá Éire níos éagsúlaí ó thaobh creideamh de cosúil le an RA áit a bhfuil treochtaí ilchultúrtha agus ilchreidimh coitianta srl.
- Difríochtaí – Tá tionchar ag traidisiúin Chaitliceacha ar Éire go fóill fad atá go leor tíortha Eorpacha tuata don mhórchuid srl; in Éirinn comhtháthaítear reiligiúin, an Chríostaíocht go háirithe, i go leor scoileanna ach i dtíortha Eorpacha eile amhail sa Fhrainc bíonn an reiligiúin dealaithe ón oideachas srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC – dhá ghné den chleachtas reiligiúnach in Éirinn an lae inniu agus na gnéithe den chleachtas reiligiúnach áit éigin eile san Eoraip</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) aithnítear cosúlachtaí agus/nó difríochtaí go cruinn</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc x2	20-17	16-14	13-11	10-8	7-5	4-0

ROINN J AN REILIGIÚN AGUS AN EOLAÍOCHT
Freagair dhá chuid ar bith de (a), (b), (c)

Ceist J (a) (40M)

Mínigh an fáth ar chreid roinnt daoine go raibh ceann amháin d'fhionnachtana Newton sa mhatamaitic ina thráth coimhlinte sa chaidreamh idir an eolaíocht agus an reiligiún.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar an gcaidreamh idir an reiligiún agus an eolaíocht trí chuntas cruinn a thabhairt ar chúis faoin gcaoi a d'fhéadfadh ceann amháin d'fhionnachtana Newton sa mhatamaitic a bheith ina phointe teannais sa chaidreamh idir an eolaíocht agus an reiligiún, m.sh.

- Thuig roinnt daoine go raibh forbairt chalcalais Newton ina coimhlint idir an eolaíocht agus an reiligiún mar cuireadh creat matamaiticiúil ar fáil chun an domhan a thuiscint gan lámh Dé díreach srl.
- Thuig roinnt daoine go raibh smaoineamh Newton faoi imtharraingt na cruinne, lena chuireadh chun tosaigh go raibh an chruinne ag feidhmiú trí dhlíthe nádúrtha seachas lámh Dé leanúnach, mar choimhlint le dearcthaí reiligiúnacha ar ról gníomhach Dé i gcruthú an domhain srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC - an chaoi a raibh tionchar ag ceann amháin d'fhionnachtana Newton ar an gcaidreamh idir Reiligiún agus Eolaíocht</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) tugtar cuntas cruinn ar chúis</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33- 28	27-22	21-16	15-10	9-0

Ceist J (b)**(40M)**

Déan cur síos ar an fhreagairt ó mhór-reiligiún domhanda amháin nuair a chuir Charles Darwin a theoiric éabhlóide chun tosaigh den chéad uair.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar an gcaidreamh idir an Reiligiún agus an Eolaíocht trí chuntas cruinn thabhairt ar fhreagra ceann amháin de na mórchreidimh dhomhanda ar theoiric na héabhlóide de chuid Darwin, m.sh.

- Bhí coimhlint ann idir an eolaíocht agus an reiligiún maidir le teoiric na héabhlóide de chuid Darwin mar mhaíodh go bhforbraíonn an saol trí phróisis nádúrtha, rud a théann i gcoinne an creideamh reiligiúnach faoin tráth sin gur chruthaigh Dia gach speiceas i gcruth seasta ón tús gan aon éabhlóid speicis; dhiúltaigh an tEaspag Wilberforce ó Eaglais Shasana an dearcadh ar an gcine daonna a moladh sa teoiric mar bhí an chuma air gur gearradh an ceangail idir daoine agus Dia ach bhreathnaigh Frederick Temple – a bhí ina Ard-Easpag Canterbury níos déanaí, ar an éabhlóid mar chuid de dhearadh Dé srl.
- Glacadh le teoiric na héabhlóide a chuir Darwin chun tosaigh ag go leor Giúdach. Ach bhí an smaoineamh faoin rogha iomlán randamach achrannach mar ní raibh aon bhaint ag Dia le cruthú an domhain.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC freagra mórchreidimh dhomhanda ar theoiric na héabhlóide de chuid Darwin</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) tugtar cuntas cruinn</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33- 28	27-22	21-16	15-10	9-0

Déan comparáid idir an tuiscint ar an gcruthú atá le fáil i dteoiric eolaíochta faoi conas a thosaigh an chruinne agus an tuiscint ar an gcruthú atá le fáil i gceann amháin de na reiligiúin seo a leanas:

•An Búdachas •An Chríostaíocht•An Hiondúchas •Islam •An Giúdachas

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar thuiscintí reiligiúnacha chruthú an domhain trí chuntas cruinn a thabhairt ar chosúlacht agus/nó ar dhifríocht i dtuiscint chruthú an domhain atá i gceann amháin de na creidimh a liostaíodh agus tuiscint chruthú an domhain i dteoiric eolaíoch faoin gcaoi a cuireadh tús leis an gcruinne.

- Cosúlacht – Comhroinneann scéal Críostaí Chruthú an Domhain i Leabhar Gheineasas agus teoiric na hOllphléisce an smaoineamh go raibh túsphointe cinnte don chruinne srl.
- Difríocht – Tá difríocht idir tuiscint an Ghiúdachais agus teoiric na hOllphléisce, a cuireadh chun tosaigh san eolaíocht, toisc go gcreidtear sa Ghiúdachas gur ghníomh diongbháilte Dé é cruthú an domhain ach mínítear i dTeoiric na hOllphléisce gur feiniméan nádúrtha inbhraite é cruthú an domhain gan trácht ar chúis Dé srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> scéal reiligiúnach chruthú an domhain agus cosmeolaíocht nua-aimseartha	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> aithnítear cosúlacht agus/nó difríocht	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40-34	33- 28	27-22	21-16	15-10	9-0

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léiríonn an tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ngnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna don scrúdú. Ba chóir freisin an marc bónaís sin a **shlánú síos**.

Tábla 320 @ 10%

Bain úsáid as an tábla seo i gcás na n-ábhar a bhfuil 320 marc san iomlán ag gabháil leo agus inarb é 10% gnáthráta an bhónais.

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás 240 marc agus faoina bhun sin. Os cionn an mhairc sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
241 - 243	23
244 - 246	22
247 - 250	21
251 - 253	20
254 - 256	19
257 - 260	18
261 - 263	17
264 - 266	16
267 - 270	15
271 - 273	14
274 - 276	13
277 - 280	12

Bunmharc	Marc Bónais
281 - 283	11
284 - 286	10
287 - 290	9
291 - 293	8
294 - 296	7
297 - 300	6
301 - 303	5
304 - 306	4
307 - 310	3
311 - 313	2
314 - 316	1
317 - 320	0

Teidil Dualgais d'Obair Chúrsa an Oideachais Reiligiúnach le haghaidh

Scrúdú na hArdteistiméireachta 2025 — 573/23

Tugtar rogha **dhá** theideal i ngach cheann de Ranna E agus H thíos.

Níor chóir d'iarrthóirí a n-obair chúrsa a bhunú ach ar theideal **amháin**, a tógadh as Roinn E nó Roinn H.

ROINN E TEIDEAL 1.

Leis na céadta bliain anuas, chuir mná le forbairt traidisiúin reiligiúnacha mar smaointeoirí agus mar scríbhneoirí spioradálta. Próifíl den choibhneas a bhí ag bean **amháin** dá leithéid le cultúr a linne agus na ceisteanna a tharraingíonn a cuid léargas/gníomhartha anuas do dhaoine sa lá atá inniu ann.

Nóta: Lig do thagairt intuigthe ar cheisteanna a ardaítear óna léargas/gníomhartha do dhaoine inniu.

Critéir Mharcála

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar an méid a chuir mná le forbairt traidisiúin reiligiúnacha trí chur síos cruinn a dhéanamh ar chaidreamh mná a bhí ina smaointeoir spioradálta nó ina scríbhneoir reiligiúnach le cultúr a linne agus na ceisteanna a tharraingíodh a cuid léargas/gníomhartha anuas do dhaoine sa lá atá inniu ann.

ROINN E TEIDEAL 2.

Staidéar ar an ról a d'fhéadfadh a bheith ag inscne duine ar an gcaoi ar braithheadh **iad seo** a leanas sa reiligiún:

- Cumasú/Saoirse
- Eisiamh/Cos ar bolg

Nóta: Lig do thagairt intuigthe ar Eisiamh/Cos ar bolg.

Critéir Mharcála

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar dhearthaí inscne maidir le cumasú agus eisiamh tríd an ról a bhí ag inscne i nduine amháin nó níos mó leis an eispéireas ar eisiamh/cos ar bolg agus ar chumasú/saoirse sa reiligiún a bhí acu a mheas.

ROINN H Teideal 1.

Tá traidisiúin bhéil caomhnaithe laistigh de na Soiscéil i bhfoirm paidreacha, scéalta, seanmóireachta, srl.

Scrúdú ar an bhfianaise leis an ráiteas sin, agus tú ag tagairt do **dhá** shampla den chaoi ar caomhnaíodh traidisiúin bhéil sna Soiscéil agus a ábhartha atá gach sampla díobh do Chríostaithe sa lá atá inniu ann.

Critéir Mharcála:

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar thraidisiúin bhéil laistigh de na Soiscéil trí ghrinnskrúdú a dhéanamh ar dhá shampla den chaoi ar caomhnaíodh traidisiúin bhéil sna Soiscéil agus a ábhartha do Chríostaithe sa lá atá inniu ann.

ROINN H TEIDEAL 2.

Iníúchadh ar an gcaoi ar tháinig canóin scríoptúr chun cinn laistigh de *cibé acu* traidisiún Eabhrach nó traidisiún Críostaí agus an chúis ar fágadh píosa áirithe litríochta amach as an gcanóin sin.

Critéir Mharcála:

Léireofar i bhfreagra sármhaith tuiscint ar an gcaoi ar tháinig *cibé acu* canóin scríoptúr Eabhrach nó Críostaí chun cinn ó laistigh de *cibé acu* traidisiún Eabhrach nó traidisiún Críostaí agus fianaise thacúil a chur ar fáil faoin gcúis ar fágadh píosa áirithe litríochta amach as an gcanóin sin.

Oibre Chúrsa an Oideachais Reiligiúnach ag Ardleibhéal

Is iad aidhmeanna na oibre chúrsa don Oideachas Reiligiúnach i Scrúdú na hArdteistiméireachta ná:

- Deis a thabhairt do mhic léinn gleic phearsanta ar cheist spéise nó ceist inní.
- Eolas, tuiscint, scileanna agus dearchthaí na mac léinn a fhorbairt mar atá leagtha amach i gcuspóirí na roinne ainmnithe don obair chúrsa.
- Deis a chur ar fáil do mhic léinn páirt a ghlacadh i dtaighde, anailís agus machnamh breise ar ábhar roghnaithe.
- Scileanna taighde anailíse, measúnaithe, smaointeoireachta criticiúla, cumarsáide agus machnamh a fhorbairt.

Tarlaíonn an cuimsiú d'obair chúrsa mar ghné den phróiseas measúnaithe le haghaidh an Oideachais Reiligiúnaigh i Scrúdú na hArdteistiméireachta ón gcineál ábhair atá i gceist. Is príomhchuspóirí sa theagasc Oideachais Reiligiúnaigh ag leibhéal sinsearach iad an fhorbairt ar scileanna taighde, smaointeoireachta criticiúla, anailíse agus machnamh. Tá an obair chúrsa déanta amach chun an deis a thabhairt do mhic léinn na scileanna seo a fhorbairt níos faide trí imscrúdú mionsonraithe a dhéanamh ar an ábhar roghnaithe. (Treoirilínte do Mhúinteoirí san Oideachas Reiligiúnach don Ardteistiméireacht - CNCM Ich 142) Ní mór d'iarrthóirí obair chúrsa a chur isteach ar aon teideal amháin. Tá na teidil don obair chúrsa chomhchoitinn do Ghnáthleibhéal agus Ardleibhéal. Ba chóir Leabhrán Oibre Cúrsa an iarrthóra a mharcáil ag an leibhéal ar ghlac sé/sí an scrúdú.

Scrúdú na hArdteistiméireachta Oideachas Reiligiúnach
Nótaí Mínithe don Mharcáil ar Líne Obair Chúrsa

Nóta Mínithe	Cur síos	Ciallaíonn sé
MC ✓	Cód MC ✓ san imeall clé de Chuid A agus de Chuid B den Leabhrán.	Fianaise ar na Critéir Mharcála 2025 ar fáil den chéad uair i Leabhrán Oibre Chúrsa an iarrthóra.
S I	Cód S I san imeall clé de Chuid A ón 2 ^ú foinse tugtha sa Leabhrán	Baintear úsáid as eolas ar an dara foinse maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025.
SS	Cód SS in imeall clé Chuid A ón 2 ^ú céim agus scil a úsáidtear maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025	Eolas ar chéim agus scil a úsáidtear ar Theideal 2025 (Taighde; anailís, measúnú, smaointeoireacht chriticiúil; cumarsáid; machnamh)
S F	Cód SF in imeall clé Chuid A ón 2 ^ú toradh maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025.	Achoimre ar na torthaí ar theideal 2025 (Cumas – eolas a roghnú, a anailísiú agus a mheasúnú nó eolas a shórtáil agus a chur in eagar nó smaointe a chur i láthair go gonta agus go héifeachtach)
S	Cód S in imeall clé Chuid B ón 2 ^ú scil a úsáideadh maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025.	Úsáid scileanna ar theideal 2025 – Taighde; anailís; measúnú, smaointeoireacht chriticiúil; cumarsáid; breithiúnas machnaimh, meastóireacht)
I	Cód I in imeall clé Chuid B ón 2 ^ú ábhar spéise maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025.	Cén fáth arbh ábhar spéise é teideal 2025? (díograis / imní)
P	Cód P in imeall clé Chuid B ón 2 ^ú dearcadh maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025.	Cad iad na dearchthaí éagsúla a bhí ann agus obair chúrsa á déanamh ar theideal roghnaithe 2025? (Cumas ateangaireacht a dhéanamh, codarsnacht agus tuairimí éagsúla a mheas/ cuir chuige ar ábhar; cumas frithargóinte a fhorbairt)
Q	Cód Q san imeall clé Pháirt B ón 2 ^ú ceist maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025.	Cad iad na ceisteanna a tháinig suas trí obair chúrsa a dhéanamh ar an teideal 2025? (<i>Bheith in ann an t-údarás d'fhoinsí eolais éagsúla a cheistiú & idirdhealú a dhéanamh idir fíric agus tuairim</i>)
PI	Cód PI in imeall clé Chuid B ón 2 ^ú léargas pearsanta maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025.	Cad é an léargas pearsanta a d'fhoghlaim tú trí obair chúrsa a dhéanamh ar an teideal 2025? (<i>An cumas machnamh a dhéanamh ar d'fhoghlaim féin agus tionchar na foghlama sin ar smaointe, dearchthaí agus taithí an duine</i>)
V	Cód V san imeall clé de Pháirt B ar an rud is luachmhaire a aithint i dtaca le hobair chúrsa a dhéanamh ar theideal 2025	Cérbh í an chuid ba luachmhaire agus an obair chúrsa ar theideal 2025 á déanamh agat?
MC^x	Cód MC^x san imeall clé ag deireadh Chuid A agus B de Leabhrán Oibre Cúrsa an iarrthóra.	Gan fianaise ar bith ar Chritéir Mharcála 2025 ar fáil i Leabhrán Obair Chúrsa an iarrthóra.
GF	Cód GF san imeall clé ag deireadh Leabhrán Oibre Cúrsa an iarrthóra.	Gan aon Fhreagra. Níl sé críochnaithe ag an iarrthóir.
	Cód: ne chorrach cheartingearach san imeall clé de Leabhrán Oibre Cúrsa an iarrthóra.	Leathanach bán feicthe ag an scrúdaitheoir.

I dtaca leis an méid a mheastar in Obair Chúrsa Ardleibhéil

Páirt A – Achoimre ar an bhFiosrúchán de na Teidil 2025 a Leagtar Síos

Tuairiscín:

Pointí Leagtha Amach Páirt A	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG/ DONA
Fianaise ar theideal 2025 <i>Critéir Mharcála (eolas faoin siollabas; tuiscint; scileanna; dearcthaí)</i> Cód MC	FIANAISE SHUNTASACH CHRUINN, LÁN	FIANAISE SHUNTASACH CHRUINN	SHUNTASACH CHRUINN	FIANAISE THEORANTA AGUS DÓTHANACH	FIANAISE DHONA/GAN AON FHIANAISE
Marcanna	40 > 34	33 > 28	27 > 22	21 > 16	15 > 0
Foinsí eolais ar theideal 2025 2ú foinsé Cód SI	EOLAS SUNTASACH	EOLAS MAITH	ROINNT EOLAS AN-GHINEARÁLTA	EOLAS ATÁ TEORANTA GO LEOR	BEAGÁN/GAN AON eolas
Eolas ar na céimeanna agus na scileanna a úsáideadh ar Theideal 2025 <i>(Taighde; anailís, measúnú, smaointeoireacht chriticiúil; cumarsáid; machnamh)</i> 2ú céim/scil Cód SS	FAISNÉIS SHUNTASACH MHIONSONRAITHE	EOLAS GINEARÁLTA SOILÉIR	ROINNT EOLAS AN-GHINEARÁLTA	EOLAS ATÁ TEORANTA GO LEOR	BEAGÁN/GAN AON EOLAS
Achoimre ar na torthaí ar theideal 2025 <i>(Cumas – faisnéis a roghnú, a anailísiú agus a mheasúnú nó faisnéis a shórtáil agus a chur in eagar nó smaointe a chur i láthair go gonta agus go héifeachtach)</i> 2ú toradh Cód SF	OBAIR AN FHIÚNTACH ACHOIMRE ÁBHARTHA IOMLÁN	PÍOSA OIBRE FIÚNTAÍ ACHOIMRE MHIONSONRAITHE	PÍOSA OIBRE DEN SCOTH ACHOIMRE GHINEARÁLTA	PÍOSA OIBRE LEORDHÓTHANAÍ ACHOIMRE THEORANTA DHÓTHANACH	PÍOSA OIBRE FÁNAÍ/NEAMHÁBHARTHA ACHOIMRE DHONA/GAN AON ACHOIMRE
- fianaise tacaíochta do chonclúidí bainte.	EOLAS SUNTASACH TACAÍOCHTA	FIANAISE THACÚIL AN-MHAITH DO NA CONCLÚIDÍ	ROINNT FIANAISE THACÚIL GHINEARÁLTA DO NA CONCLÚIDÍ	FIANAISE THACÚIL THEORANTA DHÓTHANACH DO NA CONCLÚIDÍ	BEAGÁN/GAN AON EOLAS TACAÍOCHTA DO CHONCLÚIDÍ
- Gleic phearsanta leis an teideal 2025.	GLEIC PHEARSANTA SHUNTASACH	GLEIC PHEARSANTA SHOILÉIR	ROINNT RANNPHEARSANTA PHEARSANTA	RANNPHEARSANTA PHEARSANTA THEORANTA DHÓTHANACH	GLEIC PHEARSANTA EASNAMHACH/ GAN AON GHLEIC PHEARSANRA

I dtaca leis an méid a mheastar in Obair Chúrsa Ardleibhéil

Cuid B – Machnamh pearsanta ar an bhfoghlaim, na scileanna agus an taithí a fuarthas trí obair chúrsa a dhéanamh ar na Teidil a Leagtar Síos do 2025

Tuairiscín:

<i>Ceisteanna Leagtha Amach i bPáirt B.</i>	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG/ DONA
Fianaise ar theideal 2025 den <i>Chritéir Mharcála</i> (eolas faoin siollabas; tuiscint; scileanna; dearchthaí) Cód MC	FIANAISE SHUNTASACH CHRUINN, LÁN	FIANAISE SHUNTASACH CHRUINN	SHUNTASACH CHRUINN	FIANAISE THEORANTA AGUS DÓTHANACH	FIANAISE DHONA/GAN AON FHIANAISE
Marcanna	40 > 34	33 > 28	27 > 22	21 > 16	15 > 0
Úsáid scileanna sa theideal 2025 (<i>Taighde; anailís; measúnú, smaointeoireacht chriticiúil; cumarsáid; breithiúnas machnaimh</i>) 2^ú scil Cód S	EOLAS ÚSÁID SCILEANNA	AN-SOILÉIR ÚSÁID SCILEANNA	ÚSÁID SHOILÉIR SCILEANNA	BEAGÁN ÚSÁID ASTU SCILEANNA	NEAMHLEOR/GAN AON RANNPHÁIRTÍOCHT ÚSÁID SCILEANNA
Cén fáth arbh ábhar spéise é teideal 2025? (<i>diograis / imní</i>) Cód I	PÍOSA OIBRE AN-FIÚNTACH, MÍNIÚ SUBSTAINTIÚIL, SUIM PHEARSANTA AN-SOILÉIR	PÍOSA OIBRE FIÚNTAÍ MÍNIÚ MIONSONRAITHE SPÉIS PHEARSANTA SHOILÉIR	PÍOSA OIBRE MAITH, MÍNIÚ GINEARÁLTA, ROINNT SUIME PEARSANTA	PÍOSA LEORDHÓTHANACH OIBRE MÍNIÚ LEORDHÓTHANACH LEAS PEARSANTA LEORDHÓTHANACH	FÁNACH/PÍOSA OIBRE NEAMHÁBHARTHA / BEAGÁN ÁBHARTHACHTA/ GAN AON ÁBHARTHACHT / GAN AON SUIM PHEARSANTA
Cad iad na dearchthaí éagsúla a bhí ann agus obair chúrsa á déanamh ar theideal roghnaithe 2025? (<i>Cumas ateangaireacht a dhéanamh, codarsnacht/ tuairimí éagsúla a mheas/ cuir chuige ar ábhar; cumas frithargóinte a fhorbairt</i>) 2^ú dearcadh Cód P	AITHINT SHUNTASACH AGUS DEARCHTHAÍ ÉAGSÚLA A CHOTHROMÚ	AITHINT SHOILÉIR AGUS DEARCHTHAÍ ÉAGSÚLA A CHOTHROMÚ	ROINNT AITHEANTA GINEARÁLTA AGUS DEARCHTHAÍ ÉAGSÚLA Á GCOTHROMÚ	AITHINT DHÓTHANACH AGUS DEARCHTHAÍ ÉAGSÚLA A Á GCOTHROMÚ	BEAGÁN/GAN AON AITHEANTA AGUS DEARCHTHAÍ ÉAGSÚLA A CHOTHROMÚ
Cad iad na ceisteanna a tháinig suas trí obair chúrsa a dhéanamh ar	AITHINT SHUNTASACH AR CHEISTEANNA	AITHINT SHOILÉIR AR CHEISTEANNA	AITHINT GHINEARÁLTA ÉIGIN AR CHEISTEANNA	AITHINT LEORDHÓTHANACH AR CHEISTEANNA	BEAGÁN/GAN AON AITHINT AR CHEISTEANNA

an teideal 2025? <i>(Bheith in ann an t- údarás d'fhoinsí eolais éagsúla a cheistiú & idirdhealú a dhéanamh idir firic agus tuairim)</i> 2^ú ceist Cód C					
Cad é an léargas pearsanta a d'fhoghlaim tú trí obair chúrsa a dhéanamh ar an teideal 2025? <i>(bheith in ann machnamh a dhéanamh ar fhoghlaim agus an tionchar a bhíonn aige ar smaointe, dearcthaí agus taithí)</i> 2^ú léargas pearsanta Cód LP	CUR SÍOS MIONSONRAITHE LE GLEIC PHEARSANTA SHUNTASACH	CUR SÍOS GINEARÁLTA LE GLEIC PHEARSANTA SHOILÉIR	CUR SÍOS GINEARÁLTA LE RANNPHÁIRTÍOCHT PHEARSANTA ÉIGIN	CUR SÍOS GINEARÁLTA LE GLEIC PHEARSANTA LEORDHÓTHANACH	BEAGÁN/GAN AON RANNPHÁIRTÍOCHT PHEARSANTA/LEORDHÓTHANACH
Cérbh í an chuid ba luachmhaire agus an obair chúrsa ar theideal 2025 á déanamh agat? Cód V	MEASÚNÚ SUNTASACH AR LUACH	MEASÚNÚ AN- MHAITH LUACHMHAR	ROINNT MEASÚNAITHE LUACHMHAR	MEASÚNÚ DÓTHANACH LUACHMHAR	BEAGÁN/GAN AON MHEASÚNÚ AR LUACH

